جزوه پایتون مقدماتی

محمد خورسندی

فهرست مطالب

جزوه پایتون مقدماتی

فهرست مطالب

۱. مقدمه

برنامهنویسی چیست؟

پايتون

IDE چیست؟

انواع IDE های پایتون

اجرای برنامه به چه معنی است؟

٢. متغيرها و انواع آنها

مفهوم متغير

انواع متغيرها

نشان دادن متغیر در خروجی

ورودی در پایتون و تبدیل نوع دادهها

مثالهایی از دریافت ورودی و تبدیل نوع دادهها

كامنتها

۳. عملگرهای ریاضی در پایتون

انواع عملگر های ریاضی

مثالهای کاربردی

مثال 1: محاسبه محیط مستطیل

مثال 2: محاسبه مساحت دایره

مثال 3: محاسبه میانگین سه عدد

مثال 4: محاسبه تعداد صفحات كامل

۴. شرطها در پایتون

مثال 1: بررسى سن

مثال 2: بررسی قبولی در آزمون

مثال 3: بررسی مقدار ورودی بولی

۵. عملگرهای مقایسه در پایتون

انواع عملگر های مقایسهای

مثالهای کاربردی

مثال 1: بررسی قبولی در آزمون

مثال 2: بررسی سن و مجوز رانندگی

مثال 3: مقایسه دو عدد

۶. شرطهای پیشرفتهتر در پایتون

```
نوشتن دنبالهایی از شرطها با elif
 مثال: بررسی سن و وضعیت شغلی
      مثال 1: چاپ اعداد از 0 تا 4
```

حلقه while مثال 2: شمارش معكوس مثال 3: جمع كردن اعداد تا رسيدن به عدد 10 حلقههای تو در تو (Nested Loops) مثال 5: چاپ جدول ضرب نكات مهم: ۸. کار با رشته ها در پایتون چرا رشتهها مهم هستند؟ ساختار و عملیاتهای رشتهها اندیسدهی و پیمایش در رشتهها نتيجهگيري ٩. لیستها در پایتون چرا لیستها مهم هستند؟ ساختار و عملگر های لیستها اندیسدهی در لیستها نتيجەگيرى ۱۰. عملگرهای منطقی در پایتون 1. عملگر and 2. عملگر or 3. عملگر not تركيب عملگر هاي منطقي کاربردهای عملی نتيجهگيري ۱۱. استفاده از import در پایتون چرا import مهم است؟ مثال هایی از استفاده از import نتيجهگيري ١٢. توابع بخش اول چرا از توابع استفاده کنیم؟ نحوه تعریف و استفاده از توابع نتيجهگيري ۱۳. توابع بخش دوم چرا بازگرداندن مقدار مهم است؟ چگونه مقادیر را از توابع بازگردانیم؟ نتيجهگيري استفاده از pip در یایتون

مثال: تعيين سطح نمره نوشتن شرطهای تو در تو

٧. حلقه ها در پایتون

حلقه for

چرا pip مهم است؟ نحوه استفاده از pip نتیجهگیری

برنامەنويسى چيست؟

برنامهنویسی به زبان ساده به معنای نوشتن دستوراتی است که به یک کامپیوتر یا دستگاه دیجیتال گفته می شود چه کاری انجام دهد. این دستورات به صورت کد نوشته می شوند و در قالب برنامهای به سیستم تحویل داده می شوند تا دستگاه ها بتوانند و ظایف مختلفی مانند حل مسائل، اجرای بازی ها، یا مدیریت داده ها را انجام دهند. برنامهنویسی، به شما امکان می دهد که ایده هایتان را به و اقعیت تبدیل کنید و مشکلات روزمره را به شکل خودکار حل کنید.

پایتون

پایتون یکی از زبانهای برنامهنویسی محبوب و پرکاربرد است که به دلیل سادگی و خوانایی بالا، به خصوص برای مبتدیان، بسیار مناسب است. این زبان در بسیاری از زمینه ها از جمله توسعه وب، علم داده، هوش مصنوعی و خودکارسازی کار ها استفاده می شود. پایتون یک زبان متنباز (Open Source) است، یعنی هر کسی می تواند به صورت رایگان از آن استفاده کند و حتی در توسعه آن مشارکت کند. از ویژگی های مهم پایتون می توان به این اشاره کرد که کدهای آن به راحتی قابل فهم هستند و از تعداد کمی دستورات پیچیده تشکیل شده اند.

IDE چیست؟

IDE مخفف عبارت Integrated Development Environment به معنای "محیط توسعه ی یکپارچه" است. یک IDE نرمافزاری است که تمامی ابزار های مورد نیاز برای نوشتن، تست کردن و اجرای کدهای برنامه نویسی را در یک مکان فراهم میکند. IDEها معمولاً شامل ویرایشگر کد، دیباگر (Debugger)، و ابزار هایی برای اجرای برنامه ها و مدیریت پروژه ها هستند. استفاده از یک IDE مناسب میتواند کار برنامه نویسی را برای شما بسیار ساده تر و سریعتر کند.

انواع IDE های پایتون

1. پایچارم (PyCharm):

PyCharm یکی از محبوبترین IDEها برای پایتون است که توسط شرکت JetBrains توسعه داده شده است. این IDE امکانات زیادی مانند تکمیل خودکار کد، بررسی خطاها به صورت زنده، و ابزارهای پیشرفته برای مدیریت پروژههای بزرگ دارد. PyCharm هم نسخه رایگان و هم نسخه تجاری دارد که امکانات بیشتری را ارائه میدهد.

2. وى اس كد (VS Code):

Visual Studio Code یا به اختصار VS Code یک ویرایشگر کد بسیار قدرتمند و انعطاف پذیر است که توسط مایکروسافت توسعه داده شده است. این نرمافزار به دلیل سبک بودن و قابلیت نصب افزونه های مختلف، از محبوبیت زیادی برخور دار است. برای برنامه نویسی پایتون، میتوانید افزونه ی مخصوص پایتون را به VS محبوبیت زیادی تناز امکانات پیشرفته ی آن بهرهمند شوید.

:IDLE .3

IDLE یک IDE ساده و سبک است که به صورت پیشفرض همراه با نصب پایتون ارائه می شود. این IDE برای مبتدیان بسیار مناسب است و امکان اجرای سریع و تست کدهای پایتون را فراهم میکند. اگر تازه شروع به یادگیری پایتون کرده اید، IDLE می تواند یک گزینه ی ساده و کاربردی برای شما باشد.

اجرای برنامه به چه معنی است؟

اجرای برنامه به این معناست که کامپیوتر یا دستگاه شما دستورات نوشته شده در کد را یکی پس از دیگری خوانده و آنها را اجرا میکند. زمانی که شما یک برنامه را اجرا میکنید، تمام کدهای نوشته شده به ترتیب اجرا میشوند و نتیجه ینهایی که میتواند نمایش یک پیام، حل یک مسئله، یا اجرای یک بازی باشد، به شما نشان داده میشود. در زبانهای برنامهنویسی مانند پایتون، این فرآیند معمولاً با اجرای یک فایل کد (که به آن اسکریپت گفته میشود) آغاز میشود.

٢. متغيرها و انواع آنها

مفهوم متغير

در برنامهنویسی، متغیر مانند یک جعبه است که میتوانید دادهای را در آن ذخیره کنید. این دادهها میتوانند اعداد، متون، یا حتی اطلاعات پیچیدهتری باشند. متغیر ها به شما امکان میدهند تا دادهها را به صورت موقت نگهداری و از آنها در قسمتهای مختلف برنامه استفاده کنید. هر متغیر یک نام دارد که با استفاده از آن میتوانید به دادههای ذخیره شده در آن دسترسی پیدا کنید و مقدار آن را تغییر دهید.

برای مثال، اگر بخواهید سن یک فرد را ذخیره کنید، میتوانید متغیری به نام age تعریف کنید و مقدار سن را در آن ذخیره کنید.

انواع متغيرها

1. عدد صحیح (Integer):

عدد صحیح یا همان عدد کامل، یک نوع داده ای است که اعداد بدون اعشار را نگهداری میکند. برای مثال، اعداد 3، 0 و -5 نمونه هایی از اعداد صحیح هستند.

age = 15

2. رشته (String):

رشته نوعی داده است که متنها را ذخیره میکند. این متن میتواند شامل حروف، اعداد و حتی کاراکترهای خاص باشد. رشته ها معمولاً درون علامت نقل قول (") یا (') قرار میگیرند.

name = "Ali"

3. عدد اعشاری (Float):

اعداد اعشاری یا شناور، اعدادی هستند که شامل قسمت اعشاری نیز می شوند. این نوع داده برای ذخیر هسازی اعداد دقیق تر، مانند 3.14 یا -0.5، استفاده می شود.

price = 19.99

4. بولى (Boolean):

نوع داده ای بولی تنها دو مقدار True یا False را میپذیرد. این نوع داده معمو لا برای نشان دادن وضعیتهایی مانند روشن/خاموش، درست/نادرست، یا بله/خیر استفاده میشود.

نشان دادن متغیر در خروجی

برای نمایش مقدار متغیرها در خروجی، میتوانید از تابع print () در پایتون استفاده کنید. این تابع مقادیر متغیرها را در کنسول یا صفحهنمایش نشان میدهد.

مثال هایی از نشان دادن مقادیر مختلف در خروجی:

```
age = 15
print(age)

name = "Ali"
print(name)

price = 19.99
print(price)

is_student = True
print(is_student)
```

همچنین میتوانید چندین متغیر را با هم در یک خط چاپ کنید:

```
name = "Ali"
age = 15

print("Name:", name, "- Age:", age)
```

با استفاده از این روشها، میتوانید به راحتی مقادیر متغیرها را در خروجی نمایش دهید و برنامههای خود را بررسی کنید.

ورودی در پایتون و تبدیل نوع دادهها

در پایتون، میتوانید از تابع input () برای گرفتن ورودی از کاربر استفاده کنید. هر چیزی که با input () دریافت می شود به صورت یک رشته (string) ذخیره می شود، حتی اگر کاربر عدد وارد کند. برای استفاده از این ورودی ها به عنوان اعداد یا دیگر انواع داده ها، نیاز به تبدیل نوع داده ها دارید.

مثالهایی از دریافت ورودی و تبدیل نوع دادهها

```
age = input("Enter your age: ")
age = int(age)

height = input("Enter your height in meters: ")
height = float(height)

is_student = input("Are you a student? (yes/no): ")
is_student = (is_student == "yes")
```

در این مثالها:

- (int(age) رشته ای را که کاربر و ارد کرده به یک عدد صحیح تبدیل میکند.
 - (float(height) رشته را به یک عدد اعشاری تبدیل میکند.
- (is_student == "yes") بررسی میکند که آیا رشته ی ورودی "yes" است یا خیر و آن را به یک مقدار بولی (True) تبدیل میکند.

كامنتها

کامنتها در پایتون با علامت # شروع می شوند و هر چیزی که بعد از این علامت بیاید توسط مفسر پایتون نادیده گرفته می شود و اجرا نمی شود. کامنتها برای توضیح کد به کار می روند تا برنامه نویسان (و خود شما) بتوانند به راحتی هدف یا عملکرد قسمتهای مختلف کد را بفهمند. در مثالهای بالا، کامنتها به انگلیسی توضیح می دهند که هر خط از کد چه کاری انجام می دهد.

a = 2 #this is a comment you can write everything here

۳. عملگر های ریاضی در پایتون

عملگر های ریاضی به شما امکان میدهند تا عملیات ریاضی را بر روی اعداد انجام دهید. این عملیات ها شامل جمع، تفریق، ضرب، تقسیم، و غیره میباشند. در زیر به بررسی انواع عملگر های ریاضی و چند مثال کاربردی میپردازیم.

انواع عملگرهای ریاضی

1. عملگر + (جمع):

این عملگر دو مقدار را با هم جمع میکند.

```
a = 10
b = 5
result = a + b
print(result) # 15
```

2. عملگر - (تفریق):

این عملگر مقدار دوم را از مقدار اول کم میکند.

```
a = 10
b = 3
result = a - b
print(result) # 7
```

3. عملگر * (ضرب):

این عملگر دو مقدار را در هم ضرب میکند.

```
a = 4
b = 5
result = a * b
print(result) # 20
```

4. عملگر / (تقسیم):

این عملگر مقدار اول را بر مقدار دوم تقسیم میکند. نتیجه به صورت یک عدد اعشاری نمایش داده میشود.

```
a = 10
b = 4
result = a / b
print(result) # 2.5
```

5. عملگر // (تقسیم صحیح):

این عملگر دو مقدار را بر هم تقسیم میکند و قسمت صحیح نتیجه را برمیگرداند.

```
a = 10
b = 3
result = a // b
print(result) # 3
```

6. عملگر % (باقیمانده):

این عملگر باقیمانده تقسیم مقدار اول بر مقدار دوم را محاسبه میکند.

```
a = 10
b = 3
result = a % b
print(result) # 1
```

7. عملگر ** (توان):

این عملگر مقدار اول را به توان مقدار دوم می رساند.

```
a = 2
b = 3
result = a ** b
print(result) # 8
```

مثالهای کاربردی

مثال 1: محاسبه محیط مستطیل

```
length = 5
width = 3
perimeter = 2 * (length + width)
print(perimeter) # 16
```

در این مثال، محیط یک مستطیل با طول 5 و عرض 3 محاسبه می شود.

مثال 2: محاسبه مساحت دایره

```
radius = 7
pi = 3.14159
area = pi * (radius ** 2)
print(area) # 153.93791
```

در این مثال، مساحت یک دایره با شعاع 7 محاسبه میشود.

مثال 3: محاسبه میانگین سه عدد

```
num1 = 10
num2 = 15
num3 = 20
average = (num1 + num2 + num3) / 3
print(average) # 15.0
```

در این مثال، میانگین سه عدد 10، 15 و 20 محاسبه می شود.

مثال 4: محاسبه تعداد صفحات كامل

```
total_items = 105
items_per_page = 20
full_pages = total_items // items_per_page
print(full_pages) # 5
```

در این مثال، تعداد صفحات کامل برای نمایش 105 آیتم با 20 آیتم در هر صفحه محاسبه می شود.

این عملگرهای ریاضی ابزارهای اساسی در برنامهنویسی هستند و به شما اجازه میدهند تا محاسبات مختلفی را به راحتی انجام دهید.

۴. شرطها در پایتون

شرطها در پایتون به شما اجازه می دهند تا تصمیم گیری کنید که کدام بخش از کد باید اجرا شود. این کار با استفاده از ساختار های if, elif, و else انجام می شود. شرطها معمولاً با مقایسه داده ها و بررسی صحت یا عدم صحت یک شرط انجام می شوند.

مثال 1: بررسى سن

```
age = int(input("Enter your age: "))

if age >= 18:
    print("You are an adult.")

else:
    print("You are a minor.")
```

در این مثال، برنامه بررسی میکند که آیا سن کاربر 18 یا بیشتر است. اگر بله، پیامی نشان میدهد که کاربر بزرگسال است؛ در غیر این صورت، اعلام میکند که کاربر زیر سن قانونی است.

مثال 2: بررسی قبولی در آزمون

```
score = int(input("Enter your test score: "))

if score >= 90:
    print("Excellent!")

elif score >= 75:
    print("Good job!")

elif score >= 50:
    print("You passed.")

else:
    print("You failed.")
```

در این مثال، برنامه نمرهای را که کاربر وارد کرده بررسی میکند و بر اساس آن، پیامی مناسب نمایش میدهد. اگر نمره بیشتر از 90 باشد، پیامی مبنی بر عملکرد عالی نشان داده میشود. اگر نمره کمتر باشد، به ترتیب پیامهای دیگری نشان داده میشوند.

مثال 3: بررسی مقدار ورودی بولی

```
is_student = input("Are you a student? (yes/no): ")

if is_student == "yes":
    print("Welcome, student!")

else:
    print("Welcome, guest!")
```

در این مثال، برنامه بررسی میکند که آیا کاربر دانشجو است یا خیر. اگر پاسخ "yes" باشد، پیام خوشامدگویی به دانشجو نمایش داده میشود.

این مثالها نشان میدهند که چگونه می توانید از شرطها در پایتون برای کنترل جریان برنامه و تصمیمگیری های مختلف استفاده کنید.

۵. عملگر های مقایسه در پایتون

عملگرهای مقایسهای در پایتون برای مقایسه دو مقدار یا دو متغیر استفاده می شوند. نتیجه این مقایسه ها همیشه یک مقدار بولی (False یا False) است. این عملگرها در شرطها بسیار کاربرد دارند و به شما امکان می دهند که منطق برنامه خود را بر اساس روابط بین داده ها تنظیم کنید.

انواع عملگرهای مقایسهای

1. عملگر == (برابر بودن):

این عملگر بررسی میکند که آیا دو مقدار با هم برابر هستند یا خیر.

```
x = 5
y = 5
print(x == y) # True
```

2. عملگر != (مساوی نبودن):

این عملگر بررسی میکند که آیا دو مقدار با هم برابر نیستند.

```
x = 5
y = 3
print(x != y) # True
```

3. عملگر > (بزرگتر بودن):

این عملگر بررسی میکند که آیا مقدار سمت چپ از مقدار سمت راست بزرگتر است یا خیر.

```
x = 7
y = 5
print(x > y) # True
```

4. عملگر > (کوچکتر بودن):

این عملگر بررسی میکند که آیا مقدار سمت چپ از مقدار سمت راست کوچکتر است یا خیر.

```
x = 3
y = 5
print(x < y) # True</pre>
```

5. عملگر >= (بزرگتر یا مساوی بودن):

این عملگر بررسی میکند که آیا مقدار سمت چپ بزرگتر یا مساوی مقدار سمت راست است یا خیر.

```
x = 5
y = 5
print(x >= y) # True
```

6. عملگر <= (كوچكتر يا مساوى بودن):

این عملگر بررسی میکند که آیا مقدار سمت چپ کوچکتر یا مساوی مقدار سمت راست است یا خیر.

```
x = 4
y = 5
print(x <= y) # True</pre>
```

مثالهای کاربردی

مثال 1: بررسی قبولی در آزمون

```
score = int(input("Enter your test score: "))

if score >= 50:
    print("You passed the exam.")

else:
    print("You failed the exam.")
```

در این مثال، برنامه بررسی میکند که آیا نمره کاربر 50 یا بیشتر است. اگر بله، پیام قبولی نمایش داده می شود؛ در غیر این صورت، پیام مردودی نشان داده می شود.

مثال 2: بررسی سن و مجوز رانندگی

```
age = int(input("Enter your age: "))

if age >= 18:
    print("You are eligible to get a driver's license.")

else:
    print("You are not eligible to get a driver's license.")
```

در این مثال، سن کاربر بررسی میشود تا مشخص شود آیا او واجد شرایط گرفتن گواهینامه رانندگی هست یا خیر.

```
num1 = int(input("Enter the first number: "))
num2 = int(input("Enter the second number: "))

if num1 > num2:
    print("The first number is greater.")

elif num1 < num2:
    print("The second number is greater.")

else:
    print("Both numbers are equal.")</pre>
```

در این مثال، دو عدد با هم مقایسه میشوند و برنامه مشخص میکند که کدام عدد بزرگتر است یا اینکه آیا هر دو عدد برابرند.

این عملگر های مقایسه ای ابزار های قدر تمندی هستند که در کنار شرطها و سایر ساختار های کنترلی، به شما امکان میدهند برنامه های منطقی و انعطاف پذیری بنویسید.

۶. شرطهای پیشرفتهتر در پایتون

در این بخش به بررسی شرطهای پیچیدهتر با استفاده از elif و شرطهای تو در تو میپردازیم. این نوع شرطها به شما امکان میدهند تا منطق برنامه نویسی خود را انعطاف بذیرتر و دقیق تر کنترل کنید.

نوشتن دنبالهایی از شرطها با elif

elif (مخفف "else if") به شما اجازه میدهد چندین شرط مختلف را به صورت متوالی بررسی کنید. اگر شرط if برقرار نباشد، برنامه به سراغ شرط elif میرود و به همین ترتیب ادامه میدهد تا اولین شرط درست را پیدا کند یا به بخش else برسد.

مثال: تعيين سطح نمره

```
score = int(input("Enter your test score: "))

if score >= 90:
    print("Grade: A")

elif score >= 80:
    print("Grade: B")

elif score >= 70:
    print("Grade: C")

elif score >= 60:
    print("Grade: D")

else:
    print("Grade: F")
```

در این مثال، نمره کاربر بررسی می شود و بسته به مقدار آن، برنامه یکی از درجات A, B, C, D, یا F را به کاربر می دهد. اگر نمره 90 یا بالاتر باشد، برنامه Grade: B (80) Grade: B (90) نمایش داده می شود و به همین ترتیب تا زمانی که شرطها بررسی شوند.

نوشتن شرطهای تو در تو

شرطهای تو در تو (nested conditions) زمانی استفاده می شوند که نیاز باشد یک شرط را در داخل شرط دیگری بررسی کنید. این به شما اجازه می دهد تا منطق های پیچیده تر و چندلایه ای را پیاده سازی کنید.

```
age = int(input("Enter your age: "))
is_student = input("Are you a student? (yes/no): ")

if age >= 18:
    if is_student == "yes":
        print("You are an adult student.")
    else:
        print("You are an adult and not a student.")

else:
    if is_student == "yes":
        print("You are a minor student.")
    else:
        print("You are a minor and not a student.")
```

در این مثال، ابتدا بررسی می شود که آیا سن کاربر 18 یا بیشتر است. اگر بله، سپس وضعیت دانشجو بودن یا نبودن بررسی می شود. اگر کاربر زیر 18 سال باشد، همان بررسی برای دانشجو بودن یا نبودن انجام می شود، اما خروجی مناسب برای زیر 18 سال نمایش داده می شود.

این نوع شرطهای تو در تو به شما اجازه میدهند که تصمیمات پیچیدهتری بگیرید و برنامههایی بنویسید که به شرایط مختلف دقیق تر پاسخ دهند.

٧. حلقه ها در پایتون

حلقه ها در پایتون به شما امکان می دهند که یک بخش از کد را چندین بار اجرا کنید. این قابلیت زمانی مفید است که نیاز دارید یک عملیات مشابه را بارها و بارها تکرار کنید، مثل پردازش هر آیتم در یک لیست یا تکرار یک عمل تا زمانی که یک شرط خاص برقرار است. در پایتون دو نوع حلقه اصلی و جود دارد: for و while.

حلقه for

حلقه for برای تکرار در یک دنباله (مثل لیست، رشته، یا بازه) استفاده می شود. در هر بار تکرار، یکی از عناصر دنباله به متغیر حلقه اختصاص داده می شود و سپس کد داخل حلقه اجرا می شود.

مثال 1: چاپ اعداد از 0 تا 4

```
for i in range(5):
    print(i)
```

در این مثال، از تابع range () برای ایجاد یک دنباله از اعداد استفاده می شود و سیس هر عدد چاپ می شود.

حلقه while

حلقه while تا زمانی که شرط مشخصی برقرار است اجرا می شود. این حلقه برای مواردی که نمی دانید چند بار باید حلقه اجرا شود اما می دانید چه زمانی باید متوقف شود، بسیار مغید است.

مثال 2: شمارش معكوس

```
count = 5

while count > 0:
    print(count)
    count -= 1
```

در این مثال، حلقه while یک شمارش معکوس از 5 تا 1 انجام میدهد. شرط حلقه بررسی میکند که آیا مقدار بزرگتر از صفر است یا خیر.

```
total = 0
number = 1

while total < 10:
    total += number
    number += 1

print(total)</pre>
```

در این مثال، حلقه while اعداد را به متغیر total اضافه میکند تا زمانی که total به 10 یا بیشتر برسد.

حلقههای تو در تو (Nested Loops)

میتوانید یک حلقه را درون حلقه دیگر قرار دهید. این نوع حلقه ها معمولاً برای کار با داده های دوبعدی (مثل ماتریس ها یا جداول) استفاده می شوند.

مثال 5: چاپ جدول ضرب

```
for i in range(1, 4):
    for j in range(1, 4):
        print(i * j, end=" ")
    print()
```

در این مثال، حلقه تو در تو یک جدول ضرب ساده برای اعداد 1 تا 3 ایجاد میکند.

نكات مهم:

- خروج از حلقه: برای خروج از حلقه قبل از اتمام آن، میتوانید از دستور break استفاده کنید.
- ادامه دادن به تکرار بعدی: برای نادیده گرفتن بقیه کدهای حلقه و رفتن به تکرار بعدی، میتوانید از دستور continue

این انواع حلقه ها به شما کمک میکنند تا برنامه هایی کار آمدتر و انعطاف پذیرتر بنویسید که میتوانند به راحتی با مجموعه های بزرگ داده ها کار کنند یا کار های تکراری را انجام دهند.

۸. کار با رشته ها در پایتون

رشته ها (Strings) یکی از انواع داده های اساسی و پرکاربرد در پایتون هستند. یک رشته در واقع یک توالی از کار اکتر هاست که می تواند شامل حروف، اعداد، و یا کار اکتر های خاص باشد. رشته ها در پایتون به صورت متناظر با علائم " یا " تعریف می شوند. در ادامه به توضیح اهمیت رشته ها، نحوه کار با آن ها، و روش های مختلف برای دستکاری رشته ها می پردازیم.

چرا رشتهها مهم هستند؟

- 1. **ذخیره و نمایش متن:** رشته ها برای ذخیره و نمایش متن استفاده می شوند، که شامل کلمات، جملات و پاراگراف ها است.
 - 2. ورودی و خروجی: بسیاری از عملیاتهای ورودی و خروجی شامل کار با رشتهها هستند؛ مانند دریافت نام کاربر، نمایش پیامها، و کار با فایلهای متنی.
 - 3. پردازش دادهها: رشتهها میتوانند به عنوان داده ورودی به برنامهها استفاده شوند و نیاز به پردازش، تجزیه، یا تغییر داشته باشند.

ساختار و عملیاتهای رشتهها

1. ایجاد رشته:

برای ایجاد یک رشته، کافیست متن مورد نظر را داخل " یا ا قرار دهید.

```
my_string = "Hello, World!"
```

2. دسترسی به کاراکترها:

هر کار اکتر در رشته دار ای یک اندیس است که از 0 شروع می شود. می تو انید با استفاده از اندیس به هر کار اکتر دسترسی پیدا کنید.

```
first_char = my_string[0] # 'H'
last_char = my_string[-1] # '!'
```

3. طول رشته:

برای بدست آور دن تعداد کار اکتر های یک رشته، میتوانید از تابع len () استفاده کنید.

```
length = len(my_string) # 13
```

```
4. برش رشته (Slicing):
```

با استفاده از برش میتوانید یک زیررشته از رشته اصلی بدست آورید.

```
substring = my_string[0:5] # 'Hello'
```

در این مثال، [0:5] my_string کاراکتر های از اندیس 0 تا 4 (اندیس 5 شامل نمیشود) را برمیگرداند.

5. تركيب رشتهها:

برای ترکیب دو یا چند رشته می توانید از عملگر + استفاده کنید.

```
greeting = "Hello"
name = "Alice"
message = greeting + ", " + name + "!" # 'Hello, Alice!'
```

6. تكرار رشتهها:

برای تکرار یک رشته به تعداد مشخص میتوانید از عملگر 🐣 استفاده کنید.

```
repeat = "на" * 3 # 'нанана'
```

7. تغییر حروف (بزرگ و کوچک):

مى توانيد از متدهايي مانند upper () و lower () براى تغيير حروف رشته استفاده كنيد.

```
text = "Hello"
print(text.upper()) # 'HELLO'
print(text.lower()) # 'hello'
```

8. بررسی وجود زیررشته:

میتوانید با استفاده از عملگر in بررسی کنید که آیا یک زیررشته در رشته اصلی وجود دارد یا خیر.

```
exists = "World" in my_string # True
```

9. جايگزيني زيررشته:

برای جایگزینی یک زیررشته با یک زیررشته دیگر میتوانید از متد replace () استفاده کنید.

```
new_string = my_string.replace("World", "Python") # 'Hello,
Python!'
```

10. تقسیم رشته (Splitting):

می تو انید از متد split () برای تقسیم یک رشته به لیستی از زیر رشته ها استفاده کنید.

```
words = my_string.split(", ") # ['Hello', 'World!']
```

11. اتصال ليست به رشته (Joining):

برای اتصال عناصر یک لیست به یک رشته میتوانید از متد join () استفاده کنید.

```
words = ["Hello", "Python"]
sentence = " ".join(words) # 'Hello Python'
```

اندیسدهی و پیمایش در رشتهها

اندیسدهی در رشته ها مشابه لیست ها عمل میکند:

- اندیسهای مثبت: از 0 شروع می شوند و از چپ به راست حرکت می کنند.
- اندیسهای منفی: از -1 شروع میشوند و از راست به چپ حرکت میکنند.

```
text = "Python"

first_letter = text[0] # 'P'
last_letter = text[-1] # 'n'
```

همچنین می توانید با استفاده از حلقه ها رشته ها را پیمایش کنید.

```
for char in text:

print(char)
```

نتيجەگيرى

رشته ها در پایتون ابزار های بسیار مهمی برای کار با متن و داده های متنی هستند. قابلیت های مختلفی مانند اندیس دهی، برش، ترکیب، و جایگزینی به شما امکان می دهند که به راحتی با رشته ها کار کنید و آنها را به شکل دلخواه پردازش کنید. رشته ها در بسیاری از جنبه های برنامه نویسی ضروری هستند و تسلط بر آنها به شما کمک میکند تا برنامه های کار آمدتر و مفیدتری بنویسید.

٩. ليستها در پايتون

لیستها یکی از انواع دادههای مهم و پرکاربرد در پایتون هستند. لیستها به شما اجازه میدهند که مجموعهای از عناصر را در یک متغیر ذخیره کنید. این عناصر میتوانند از هر نوع دادهای باشند (اعداد، رشتهها، یا حتی لیستهای دیگر). لیستها به دلیل انعطاف پذیری و قابلیت مدیریت مجموعههای بزرگ دادهها بسیار مهم هستند.

چرا لیستها مهم هستند؟

- 1. ذخیره و مدیریت داده ها: لیست ها به شما امکان می دهند تا تعداد زیادی عنصر را به صورت ساز مان دهی شده در یک متغیر ذخیره کنید.
 - قابلیت تغییر (Mutable): بر خلاف رشته ها، لیست ها قابل تغییر هستند؛ یعنی می توانید پس از ایجاد لیست، عناصر آن را اضافه، حذف یا تغییر دهید.
- آدیسدهی و پیمایش: با استفاده از اندیسها میتوانید به هر عنصر لیست دسترسی پیدا کنید. همچنین میتوانید از حلقه ها برای پیمایش لیست و انجام عملیات روی هر عنصر استفاده کنید.

ساختار و عملگرهای لیستها

1. ایجاد لیست:

برای ایجاد یک لیست میتوانید از براکتهای [] استفاده کنید و عناصر را درون آن قرار دهید.

$$my_list = [1, 2, 3, 4, 5]$$

2. دسترسی به عناصر با اندیس:

هر عنصر در لیست دارای یک اندیس (Index) است که از 0 شروع می شود.

```
first_element = my_list[0]
last_element = my_list[-1]
```

در این مثال، [0] my_list اولین عنصر لیست (1) و [1-] my_list آخرین عنصر لیست (5) را برمیگرداند.

3. تغییر مقدار یک عنصر:

میتوانید مقدار یک عنصر در لیست را با استفاده از اندیس تغییر دهید.

```
my_list[2] = 10 # خواهد # 5 ,4 ,10 ,2 ,1 مورت [1, 2, 10, 4 ,5 ] خواهد
```

4. اضافه کردن عنصر به لیست:

مى تو انيد از مند append () براى اضافه كردن يك عنصر به انتهاى ليست استفاده كنيد.

5. حذف یک عنصر از لیست:

میتوانید از متد remove () برای حذف یک عنصر خاص یا از متد pop () برای حذف یک عنصر با اندیس مشخص استفاده کنید.

6. طول ليست:

برای بدست آوردن تعداد عناصر موجود در لیست، میتوانید از تابع Ten () استفاده کنید.

```
length = len(my_list) # 5
```

7. ادغام دو لیست:

می تو انید از عملگر + برای ادغام دو لیست استفاده کنید.

```
list1 = [1, 2, 3]
list2 = [4, 5, 6]
combined_list = list1 + list2 # عاد combined_list به صورت combined_list عالا
```

8. بررسی وجود یک عنصر در لیست:

میتوانید از عملگر in برای بررسی وجود یک عنصر خاص در لیست استفاده کنید.

```
is_in_list = 4 in my_list # True
```

9. ليست تو در تو (Nested List):

میتوانید لیست ها را درون لیست های دیگر قرار دهید.

```
nested_list = [[1, 2], [3, 4], [5, 6]]
second_list_first_element = nested_list[1][0] # 3
```

اندیسدهی در لیستها

اندیسها در لیستها به شما امکان دسترسی به هر عنصر را میدهند:

- اندیسهای مثبت: از 0 شروع می شوند و به ترتیب از چپ به راست حرکت میکنند.
- اندیسهای منفی: از -1 شروع می شوند و به ترتیب از راست به چپ حرکت میکنند.

```
my_list = [10, 20, 30, 40, 50]
first_element = my_list[0] # 10
```

اندیسدهی به شما اجازه میدهد تا به صورت مستقیم به هر عنصر از لیست دسترسی داشته باشید، آن را تغییر دهید، یا از آن در محاسبات استفاده کنید.

نتيجەگيرى

لیستها در پایتون ابزارهای بسیار قدرتمندی برای مدیریت و پردازش دادهها هستند. با استفاده از لیستها، میتوانید مجموعههای بزرگ دادهها را به راحتی ذخیره، پیمایش، و تغییر دهید. عملگرها و متدهای متنوع لیست به شما امکان میدهند که به صورت یویا و انعطاف پذیر با دادهها کار کنید.

۱۰. عملگر های منطقی در پایتون

عملگرهای منطقی (Logical Operators) در پایتون برای انجام عملیات منطقی و ترکیب شرطها استفاده می شوند. این عملگرها معمولاً در شرایط شرطی به کار می روند تا تصمیم گیری در برنامه نویسی را امکان پذیر کنند. در پایتون سه عملگر منطقی اصلی و جود دارد: and or or ، و ord.

1. عملگر and

عملگر and دو شرط را با هم ترکیب میکند و تنها در صورتی که هر دو شرط صحیح (True) باشند، نتیجه را صحیح برمیگرداند. اگر یکی از شرطها یا هر دو نادرست باشند، نتیجه نادرست (False) خواهد بود.

مثال:

```
a = 5
b = 10
c = 15

result = (a < b) and (b < c) # True
```

در این مثال، هر دو شرط a < b و a < c صحیح هستند، پس نتیجه True خواهد بود.

2. عملگر or

عملگر or دو شرط را با هم ترکیب میکند و در صورتی که حداقل یکی از شرطها صحیح (True) باشد، نتیجه را صحیح برمیگرداند. اگر هر دو شرط نادرست باشند، نتیجه نادرست (False) خواهد بود.

مثال:

```
a = 5
b = 10
c = 3
result = (a < b) or (b < c) # True
```

در این مثال، شرط a < b صحیح است، حتی اگر شرط b < c نادرست باشد، نتیجه True خواهد بود.

3. عملگر not

عملگر not نتیجه یک شرط را برعکس میکند؛ یعنی اگر شرط صحیح باشد، not آن را نادرست و اگر نادرست باشد، not آن را صحیح میکند.

مثال:

```
a = 5
b = 10

result = not (a > b) # True
```

در این مثال، شرط a > b نادرست است، بنابراین (not (a > b نتیجه True خواهد بود.

تركيب عملكرهاى منطقى

مى توانىد عملگر هاى منطقى را با هم تركيب كنيد تا شرطهاى پيچيد ، ترى ايجاد كنيد.

مثال:

```
a = 5
b = 10
c = 15

result = (a < b) and (b < c) or (c < a) # True
```

در این مثال، شرط اول (a < b) (a < b) صحیح است و نیازی به بررسی شرط دوم (c < a) نیست زیرا عملگر σ در صورت صحیح بودن هر یک از شرایط نتیجه را صحیح میکند.

كاربردهاى عملى

• بررسی بازهی عددی:

```
age = 20
is_valid_age = (age >= 18) and (age <= 30) # True
```

• چک کردن موجود بودن یک آیتم:

```
item = "apple"
in_stock = True
can_buy = (item == "apple") and in_stock # True
```

نتيجهگيرى

عملگر های منطقی ابزار های قدر تمندی برای ترکیب و ارزیابی شرطها در پایتون هستند. با استفاده از این عملگر ها میتوانید تصمیمگیری های پیچیده تری را در برنامه های خود پیاده سازی کنید و منطق برنامه را به صورت دقیق تر مدیریت کنید.

۱۱. استفاده از import در پایتون

در پایتون، برای استفاده از کتابخانه ها و ماژول های مختلف که مجموعه ای از توابع و کلاس های از پیش تعریف شده را در اختیار شما قرار می دهند، از دستور import استفاده می کنیم. با استفاده از import می توانید به این توابع و کلاس ها دسترسی پیدا کنید و آن ها را در برنامه های خود به کار ببرید.

چرا import مهم است؟

- استفاده مجدد از کد: با استفاده از import می توانید از کدهای از پیش نوشته شده استفاده کنید و نیاز به نوشتن دوباره آنها نداشته باشید.
- گسترش قابلیتهای برنامه: بسیاری از قابلیتهای پیشرفته مثل کار با فایلها، پردازش دادهها، مدیریت زمان و تاریخ، و ... از طریق ماژولهای پایتون قابل دسترسی هستند.
 - سازماندهی کد: استفاده از ماژولها به شما کمک میکند تا کد خود را سازماندهی کرده و بخشهای مختلف برنامه را به صورت مجزا مدیریت کنید.

مثالهایی از استفاده از import

در این مثالها از ماژولهای time و os استفاده میکنیم.

1. استفاده از time.sleep) برای توقف برنامه:

ماژول time توابع مختلفی برای کار با زمان و تاریخ در اختیار شما قرار میدهد. یکی از این توابع در sleep () است که اجرای برنامه را برای مدت زمانی که مشخص میکنید متوقف میکند.

```
import time

print("Starting...")

time.sleep(2) # توقف برنامه برای 2 ثانیه

print("2 seconds have passed")
```

در این مثال، برنامه ابتدا عبارت "Starting..." را چاپ میکند، سپس به مدت 2 ثانیه متوقف میشود و در نهایت عبارت "seconds have passed 2 چاپ میشود.

2. یاک کردن کنسول با استفاده از os و time.sleep :

برای پاک کردن کنسول در پایتون میتوانید از ماژول os.system('clear') میکند. تابع os.system('clear') در ویندوز کنسول را پاک میکند.

```
import os
import time

print("This will be cleared in 3 seconds...")
time.sleep(3) # توقف برنامه برای 3 شایعه

# الله کردن کنسول

if os.name == 'nt': # برای ویندوز "os.system('cls')

else: # برای مک و لینوکس "os.system('clear')

print("Console cleared!")
```

در این مثال، ابتدا پیامی روی صفحه چاپ می شود و پس از 3 ثانیه کنسول پاک می شود. سپس پیام جدیدی نمایش داده می شود که نشان می دهد کنسول پاک شده است.

نتيجهگيري

دستور import یکی از ابزارهای قدرتمند پایتون برای گسترش قابلیتهای برنامه شماست. با استفاده از آن میتوانید به راحتی از توابع و کلاسهای از پیش تعریفشده در ماژولهای مختلف بهرهمند شوید و برنامههای پیچیدهتر و کارآمدتری بنویسید. در این مثالها از ماژولهای time و os برای مدیریت زمان و پاک کردن کنسول استفاده کردیم که نشان میدهد چگونه import میتواند کارهای تکراری و پیچیده را ساده کند.

١٢. توابع بخش اول

تو ابع یکی از مهمترین ویژگیهای پایتون هستند که به شما این امکان را میدهند تا بلوکهای کد را تعریف کنید و آنها را در برنامههای خود به راحتی استفاده کنید. تو ابع به سادهسازی و سازماندهی کد کمک میکنند و کدهای تکراری را کاهش میدهند.

چرا از توابع استفاده کنیم؟

- 1. سازماندهی کد: با استفاده از توابع میتوانید کد را به بخشهای کوچکتر و قابل مدیریتتری تقسیم کنید.
 - 2. استفاده مجدد: با تعریف توابع، میتوانید کدهای خود را چندین بار در نقاط مختلف برنامه استفاده کنید.
 - خوانایی: توابع کد را خواناتر و سادهتر میکنند، به ویژه در برنامههای بزرگ.

نحوه تعریف و استفاده از توابع

1. تعریف تابع:

برای تعریف یک تابع در پایتون از کلمه کلیدی def استفاده میکنید، سپس نام تابع را نوشته و در پرانتزها پارامترهای مورد نظر را قرار میدهید. سپس با استفاده از : وارد بدنه تابع میشوید که در یک سطح تو رفتگی نوشته میشود.

```
def greet(name):
    print(f"Hello, {name}!")
```

در اینجا:

- def برای تعریف تابع است.
 - greet نام تابع است.
- (name) پارامتر ورودی تابع است.
- ("!!print(f"Hello, {name} بدنه تابع است که عملی را انجام میدهد.

2. صدا زدن تابع:

برای استفاده از تابع، کافی است نام تابع را نوشته و یار امتر های لازم را به آن بدهید.

```
greet("Alice")
```

این خط کد پیغام "Hello, Alice!" را چاپ میکند.

3. تابع با چند پارامتر:

توابع مي توانند چندين يار امتر دريافت كنند. هر يار امتر مي تواند مقدار متفاوتي داشته باشد.

```
def add(a, b):
    result = a + b
    return result

sum = add(5, 3)
print(sum) # 8 :خروجی:
```

در اینجا:

- تابع add دو پارامتر a و b را دریافت میکند.
- مقدار مجموع دو پارامتر را محاسبه کرده و با استفاده از return برمیگرداند.

4. تابع بدون پارامتر:

توابع می توانند بدون پارامتر نیز تعریف شوند و تنها یک عملیات ساده را انجام دهند.

```
def print_message():
    print("This is a message.")

print_message() # خروجی: This is a message.
```

در این مثال، تابع print_message پیامی را چاپ میکند بدون نیاز به دریافت پارامتر.

5. تابع با مقدار بیشفرض:

می توانید برای پارامتر های تابع مقدار پیش فرض تعیین کنید. اگر هنگام صدا زدن تابع مقداری برای این پارامتر ها ندهید، از مقدار پیش فرض استفاده خواهد شد.

```
def greet(name="Guest"):
    print(f"Hello, {name}!")

greet() # خروجی: Hello, Guest!
greet("Bob") # خروجی: Hello, Bob!
```

در اینجا، اگر نامی به تابع داده نشود، "Guest" به عنوان پیشفرض استفاده میشود.

نتيجهگيرى

توابع ابزاری بسیار مفید و ضروری در پایتون هستند که به شما کمک میکنند کد خود را به بخشهای کوچکتر و قابل مدیریت تقسیم کنید. با تعریف توابع، میتوانید کدهای تکراری را کاهش دهید و برنامههای خود را به شکلی سازمان دهیشده و خواناتر بنویسید. توابع با پذیرش پارامترها، بازگرداندن مقادیر و انجام عملیاتهای مختلف، به شما این امکان را میدهند که به طور مؤثری با داده ها و منطق برنامه خود کار کنید.

۱۳. توابع بخش دوم

یکی از قابلیتهای مهم توابع در پایتون، توانایی بازگرداندن مقادیر است. این به این معنی است که شما میتوانید نتیجه ی اجرای بک تابع را به بیرون از تابع منتقل کنید و از آن در بخشهای دیگر برنامه استفاده کنید. برای این کار از کلمه کلیدی return استفاده می شود.

چرا بازگرداندن مقدار مهم است؟

- 1. استفاده مجدد از نتیجه: بازگرداندن مقدار به شما اجازه میدهد نتیجه یک تابع را در متغیرها ذخیره کنید و در نقاط دیگر برنامه از آن استفاده کنید.
 - 2. پردازش دادهها: توابع میتوانند دادهها را پردازش کرده و نتیجه نهایی را به عنوان خروجی برگردانند.
- 3. کاهش پیچیدگی: با بازگرداندن مقدار، کد شما سادهتر و قابل مدیریتتر میشود زیرا میتوانید نتیجه محاسبات یا عملیاتهای مختلف را به صورت متمرکز مدیریت کنید.

چگونه مقادیر را از توابع بازگردانیم؟

1. بازگرداندن یک مقدار:

ساده ترین حالت استفاده از return برای بازگر داندن یک مقدار از تابع است. به عنوان مثال:

```
def add(a, b):
    result = a + b
    return result

sum = add(5, 3)
print(sum) # 8 :
```

در اینجا:

- تابع add دو عدد را دریافت میکند، آنها را جمع کرده و نتیجه را با استفاده از return برمیگرداند.
 - نتیجه در متغیر sum ذخیره میشود و سپس چاپ میشود.

2. بازگرداندن چندین مقدار:

شما می تو انید بیش از یک مقدار را از یک تابع بازگر دانید. این مقادیر به صورت یک tuple (تاپل) برگر دانده می شوند.

```
def get_numbers():
    a = 5
    b = 10
    return a, b

num1, num2 = get_numbers()
print(num1) # 5 :مروجی:
print(num2) # 10 :مروجی:
```

در این مثال:

- تابع get_numbers دو مقدار a و b را بازمیگرداند.
- این مقادیر به ترتیب در متغیر های num1 و num2 ذخیره می شوند.

3. بازگشت بدون مقدار:

اگر تابعی هیچ مقداری بازنگرداند، به طور پیشفرض مقدار None برگردانده می شود. این اتفاق زمانی رخ میدهد که شما از return استفاده نکنید یا return را به تنهایی و بدون هیچ مقداری فراخوانی کنید.

```
def greet(name):
    print(f"Hello, {name}!")
    return

result = greet("Alice")
print(result) # خروجی: None
```

در این مثال، تابع greet مقداری را بازنمی گرداند و نتیجه ی result برابر None خواهد بود.

نتيجهگيري

بازگرداندن مقدار از توابع در پایتون یکی از قابلیتهای مهمی است که به شما اجازه میدهد نتایج محاسبات یا عملیاتهای مختلف را در نقاط دیگر برنامه استفاده کنید. با استفاده از return میتوانید نتیجه یک تابع را ذخیره کرده و از آن برای اهداف مختلفی مانند پردازش دادهها، انجام محاسبات، یا مدیریت منطق برنامه استفاده کنید. این امکان به بهبود خوانایی، نگهداری، و کارایی کد شما کمک میکند.

استفاده از pip در پایتون

pip یک ابزار مدیریت بسته (package manager) برای پایتون است که به شما امکان می دهد بسته ها (libraries) و ماژول های پایتون را نصب، به روزرسانی و مدیریت کنید. با استفاده از pip می توانید به راحتی کتابخانه های مورد نیاز خود را نصب کرده و در پروژه های پایتونی از آن ها استفاده کنید.

چرا pip مهم است؟

- 1. دسترسی به هزاران کتابخانه: pip به شما امکان میدهد به راحتی به هزاران کتابخانه ی آماده و مفید در جامعه پایتون دسترسی پیدا کنید.
- 2. صرفهجویی در زمان: به جای نوشتن تمام کدها از ابتدا، میتوانید از کتابخانههای آماده استفاده کنید و زمان خود را برای توسعه قسمتهای اصلی پروژه صرف کنید.
- 3. مدیریت آسان: pip ابزار هایی برای نصب، بهروزرسانی و حذف کتابخانه ها در اختیار شما قرار میدهد که کار را بسیار ساده میکند.

نحوه استفاده از pip

1. نصب یک بسته:

برای نصب یک کتابخانه جدید با pip، کافی است دستور زیر را در ترمینال یا خط فرمان خود وارد کنید:

pip install package_name

به عنوان مثال، برای نصب کتابخانهی محبوب requests که برای ارسال درخواستهای HTTP به کار می رود، می توانید از دستور زیر استفاده کنید:

pip install requests

2. بررسى نصب موفق:

پس از نصب، میتوانید از کتابخانهی نصب شده در برنامهی پایتونی خود استفاده کنید:

```
import requests

response = requests.get("https://www.example.com")
print(response.status_code)
```

3. حذف یک بسته:

اگر به هر دلیلی بخواهید یک کتابخانه را حذف کنید، میتوانید از دستور pip uninstall استفاده کنید:

pip uninstall requests

4. فهرست بستههای نصب شده:

برای دیدن لیستی از تمام بسته های نصب شده در محیط پایتونی خود، میتوانید از دستور زیر استفاده کنید:

pip list

این دستور لیستی از تمام کتابخانههای نصب شده به همراه نسخهی آنها را نمایش میدهد.

نتيجهگيري

pip ابزاری قدرتمند و ضروری برای مدیریت کتابخانه ها و بسته های پایتونی است. با استفاده از pip میتوانید به راحتی کتابخانه های مختلف را نصب، به روز رسانی و حذف کنید و به کتابخانه های عظیم جامعه پایتون دستر سی داشته باشید. این ابزار به شما کمک میکند تا با صرفه جویی در زمان، پروژه های خود را سریعتر و کار آمدتر توسعه دهید.